

PARTICIPAČNÍ PRÁVA DĚTÍ V KONTEXTU REVIZE NAŘÍZENÍ BRUSEL II A

Marta Zavadilová

Konference „Participační práva dětí. Sdílení dobré praxe“

říjen 2016

I. Nařízení Brusel IIa (Brusel II bis)

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27.11.2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000

Ve věcech rodičovské zodpovědnosti upravuje pravidla pro

1. mezinárodní soudní příslušnost (pravomoc) - základní určovatel: obvyklý pobyt dítěte
2. uznávání a výkon rozhodnutí a veřejných listin
3. spolupráci ústředních orgánů

II. Činnost ústředního orgánu (ÚMPOD)

- Pomoc při provádění nařízení
- Pomoc při komunikaci soudů
- Rodičovské únosy dětí
- Přeshraniční výkon práva na styk s dítětem
- Přeshraniční umístění dítěte do péče mimo rodinu

III. Participační práva dítěte v nařízení Brusel IIa

Recitál č. 19

***Výslech** dítěte má významnou úlohu při používání tohoto nařízení, ačkoli tento nástroj nemá měnit platné vnitrostátní postupy.*

Článek 23

Důvody pro neuznání rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti

Rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti se neuznává,

...

*b) jestliže bylo rozhodnutí, s výjimkou naléhavých případů, vydáno, aniž mohlo dítě využít **práva být vyslechnuto**, a tím byly porušeny základní procesní zásady platné v členském státě, v němž se o uznání žádá;*

...

III. Participační práva dítěte v nařízení Brusel IIa - zvláštní pravidla

Článek 11

Navrácení dítěte

...

2. Při použití článků 12 a 13 Haagské úmluvy z roku 1980 se zajistí dítěti během řízení možnost být vyslechnuto, pokud se to nejeví jako nevhodné s vzhledem k jeho věku nebo stupni vyspělosti.

Čl. 41 a 42 (podmínky pro přímou vykonatelnost rozhodnutí o navrácení a rozhodnutí o právu na styk)

dítě dostalo příležitost být vyslechnuto, pokud nebyl výslech považován za nevhodný s přihlédnutím k jeho věku nebo stupni vyspělosti

III. Participační práva dítěte v nařízení Brusel IIa – základní východiska

- Zásada vzájemné důvěry
- Respekt k čl. 24 Listiny základních práv EU
- Rozsudek SDEU ve věci *Zarragou*, C-491/10 PPU (body 62 – 65)

IV. Návrh revize nařízení Brusel IIa - základní východiska

- Předložení návrhu Evropskou komisí k projednání Radě EU: červen 2016
- Obecná povinnost pro všechna řízení – odkaz na čl. 24 odst. 1 Listiny základních práv EU a čl. 12 Úmluvy OSN o právech dítěte
- Způsob zjištění názoru dítěte – respekt k vnitrostátnímu právu jednotlivých členských států
- Osvědčení o tom, že názor dítěte byl zjišťován
- Námitka, že názor dítěte zjištěn nebyl, již není důvodem pro odepření uznání a výkonu – vzájemná důvěra posunuta o krok dál

IV. Návrh revize nařízení Brusel IIa – obecné pravidlo

Článek 20

Právo dítěte vyjádřit svůj názor

*Orgány členských států při výkonu své příslušnosti podle oddílu 2 této kapitoly zajišťují, aby dítě, které je schopno vytvářet vlastní názor, dostalo v průběhu řízení **skutečnou a účinnou příležitost se svobodně vyjádřit.***

Orgán přikládá názoru dítěte s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti náležitý význam a své úvahy v rozhodnutí zdokumentuje.

IV. Návrh revize nařízení Brusel IIa – výkon rozhodnutí

- Nový důvod pro odepření výkonu rozhodnutí – nesouhlasí-li dítě s výkonem:

Článek 40

Důvody pro odepření výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti

...

2. Výkon rozhodnutí lze odepřít na návrh osoby, vůči níž je výkon navrhován, pokud by z důvodu změny okolností poté, co bylo rozhodnutí vydáno, byl výkon zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu výkonu, jelikož existuje jeden z těchto důvodů:

a) *dítě, které již dosáhlo dostatečného věku a stupně vyspělosti, má nyní námitky takového rozsahu, že výkon by byl zjevně v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte;*

...

IV. Návrh revize nařízení Brusel IIa

Obstojí participační práva dětí v novém nařízení?

- **Nepřívětivé faktory:**

- Jednomyslnost

- Procesní autonomie členských států

- Obavy z názoru Soudního dvora Evropské unie

- **Přívětivé faktory:**

- Respekt k participačním právům dětí

- Snaha zlepšit nařízení

IV. Návrh revize nařízení Brusel IIa – otázka k zamyšlení

Může být participační právo dítěte dotčeno dohodu rodičů?

Děkuji Vám za pozornost!